

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Tertia pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

bētis: Intrauit autē rex vt videret discumbentes: discumbere in
 nuptiis xpi est sacramentū ecclesie p̄cipare. fides xpi habere. et
 bñficiis dei atq; gratiis eius p̄frui. et diligenter attendit deus.
 vtz compositē. vtz reuerentē. vtz cū gratiaz actione viuam⁹
 in ecclesia. Et attendendū nob qd deus intra nos ē intimoꝝ no
 bis q̄ nos ipsis. vñ au. Tu es inquit dñe omni secreto intimi⁹
 et licet autē intra nos nō sit nobis sp̄ p̄ns. extra tñ esse videt cū
 dissimulat sui presentia. Tūc vero intrare dicit qñ p̄ effectū eius
 p̄ntia patet. Intrans autē videt qualit̄ recumbimus. qz oportz
 fidei abū quez gestamus in ope demonstrare. vt ad natura ali
 menti ipsū alitū auertat. sic dictū fuit au. 7. li. 7. f. Nec tu me
 mutabis in telic abū carnis tue. sed tu mutaberis in me. qz igt
 tur sic attendit deus quid agamus magna nobis. vt dicit boe
 tius. Necessitas p̄bitatis indita ē. nisi dissimulare velimus. cū
 agamus oia añ oculos iudicē cūda cernētis. Tanto ḡ diligē
 tius debemus bona agere in aspectu iudicē. quāto ipse nos vi
 det. ipse vero nō videt a nobis. Job. 9. Si venerit ad me nō vi
 debo eū: et vidit ibi homiem nō vestitū veste nuptiali: Dic hō
 vnusquisq; ē fidem xpi habens. sed nō opa. iste ad nuptias ec
 clesie solū portat os et dentes. obmittens vite compositionē.
 P̄ Nō qz caritas et opus ex caritate factum est vestis. et vestis
 nuptial. vestis quidē vsus ē triplex. Primo quidē veste nostra
 tegunt deformia. sic de caritate dicit puer. 10. Vniuersa delicta
 operit caritas. Apo. 16. Beatus qui custodit vestimenta sua ne
 nudus appareat. Secundus vsus vestis ē. fouere ā aduersa. nā
 ā estū frigus imbres et ventos vestis iduit. sic et caritas p̄tegit
 ā estū temptationis. ā frigus desperationis. ā imbres aduersi
 tatis. et ā ventos impetuositatis. puer. 13. Nō timebit domū
 sue a frigidibus niuis. Dñs em̄ domestici eius vestiti sunt dupli
 cibus. qz duo sūt caritatis p̄cepta dei. videlicet amor et p̄ri. Ter
 cius vsus vestis ē ornare membra. Dis autē ornatus et pulchri
 tudo virtutū a caritate dependet vñ legit̄ can. 3. q̄ media thro
 ni salomonis fuerūt caritate astrata. qm̄ ois medietas virtutis
 caritate superposita ornat. Itēz hęc vestis dicit̄ nuptialis p̄pter
 tria. Primo quidē rōne amoris. nuptie em̄ ex amore celebrant̄
 et ideo vestis nuptialis debet esse amor. hanc vestem amoris a
 sponsus induit. qz p̄pter nimia caritate suā qua dilexit nos de⁹
 filiā suā misit in similitudine carnis peccati. Secundo caritas ve
 stis nuptialis est rōne leticie. q̄ est in nuptiis. claritas em̄ plena
 iocunditate ē. 1. co. 13. n̄ gaudet s̄ iquitatē. gaudet at̄ v̄itati. 3.
 caritas vestis ē nuptialis rōne sue p̄ciōsitate. nullus em̄ d̄tra

Caritas nuptialis vestis

Sermo

actus preciosus est nuptiis. In aliis quidem pecunia aut res alia traditur. sed in nuptiis uterque sponsus tradit quod preciosius habet scilicet seipsum. huic traditio dicitur caritas. De qua canon. 8. Si dederit homo uniuersam substantiam domus sue pro caritate. quasi nihil despicit et ipsam substantiam. nescit enim homo precium eius. huius vestimenti colores varios describit apostolus. 1. cor. 13. dicens. Caritas patiens est. benigna est. caritas non emulat. non agit perperam. non inflat. non est ambiciosa. non querit que sua sunt. non irascitur. non cogitat malum etc. eccle. 45. Sic pulchra non fuerunt visa talia usque ad orientem etc.

¶ Secundo ponitur examinatio culpe: et ait illi: uniuersumque hoc minime in iudicio particulari cum morietur iudex uniuersorum interrogat quomodo uixerit in fide christiana. sed in fine mundi loquetur toti humano generi: amice: amicum appellat qui caritatem non habuit. ex affectu indignantis. unde ad iudam perditorem dixit. amice ad quid uenisti. Mar. 26. Sic est amicus locus mensis. ut dicit eccle. 6. Qui non permanet in die necessitatis. amicum se ostendit precipiendo beneficia christi sed non permansit in opere. ipsi enim soli amici sunt. de quibus dicit Ios. 15. Vos amici mei estis si feceritis que ego precipio. unde. 1. Jo. 3. Non diligamus uerbo neque lingua. sed ope et ueritate: quomodo huc intrasti: in aggregationem scilicet fidelium: non hinc uenisti nuptialis. si ad uinum ecclesie est nuptiarum. absque tali veste nemo ad communionem fidelium accedat. quoniam dignum est ut uiuantes ipsi sponso in habitu conformentur qui caritatis vestem induit. ad quod hortatur apostolus in epistola hodierna. Eph. 4. Renouamini spiritu mentis vestre. et induite nouum hominem. qui secundum deum creatus est. in iustitia et sanctitate ueritatis. Existenti autem in nuptiis christi plurimi induunt sacco auaritie. sed non est licitum induere sacco aula regis intrare. ut dicit hieronimus. 4. Aliqui sunt induiti purpura superbie. aliqui auro inanis glorie. aliqui pellibus ouium et silate iusticie. aliqui armis iracundie. aliqui uelamentis habent sordidum peccato luxurie. aliqui lacertarum disseccatione inuidie. aliqui in compositis negligentia accidie. aliqui molle intuitu complacentie. aliqui nimis effluens uocata te gula. de quibus omnibus sophonie. 1. Visitabo super omnes qui induiti sunt veste peregrina. Tercio ponitur confusio rei et peccatoris: et ait ille obmutuit: pro confusione non habens quod responderet. Psal. Erubescant impij et deducantur etc. glo. dicit. pro hoc quod iste obmutuit monstrat quod in illo ultimo examine. omne genus excusationis cessabit. Cum enim actus peccatoris discutientur in examine. et querentur ab eo cur se non emendauerit. non occurret quid debeat respondere. non enim defuit eterna inspiratio suggerens. scriptura docens. peccator clamans. eximium pueros. misericordia dei expectans. et optuitas pnaltr

se exhibens. Ad hoc omnia omnis cessat responsio. qm̄ iudicatus
 erit peccator. Job. 9. Si voluerit peccator contendere cū deo nō po-
 terit ei rēdere vnu p̄ mille sibi obiectis. vñ eludit. si repente in-
 terroget. quis rēdebit ei. vel quis dicere potest ei. cur ita facit de-
 us. cuius ire resistere nemo potest. R. Quarto p̄mittit huius de-
 iudici damnatio: tūc dixit rex miltaris: isti sūt maligni spūs qui
 deputati sūt ad penā damnatoꝝ. sic dicit Admantius sup li. in
 di. merito quidē vt ipsi sint pene auctores. qui fuerūt culpe sug-
 gestores. p̄sa. Immissiones p̄ angelos malos. Quatuor autē tan-
 git penas damnatoꝝ. scz impotentia. tenebras. tristitia. et dolo-
 re. Impotentia damnatoꝝ intrinseca. et extrinseca signat in
 eo qd̄ dicit. ligatis manibz eius et pedibz. pedes sunt facultas li-
 beri arbitrij. manus vero ē potentia operis. vtrunqz istoz est li-
 gatu in damnatis tribz vinculis. Primū est culpe precedentis.
 que sic ligat affectū vt sp̄ eius h̄at sollicitudinē. sic ligat intel-
 lectū. vt sp̄ eius deformitas se intuentā offerat. Naz de aspectu
 ligato dicit virgī. Cure nō ipsa morte relinquūt. Et quod pla-
 cuit vniū idē sequit̄ tellure repostos. nā dicit bern. 13. de gr̄a et
 li. ar. c. 13. Qd̄ mala voluntas in ipsis damnatis pseuerat. tū qz
 peccare libuit. sed nō placet illis iusticia pene. tū etiā qz si optio
 det̄ potius eligūt adhuc peccare. qd̄ malū est. q̄ penā sustinere
 qd̄ bonuz est. Hinc apud veteres consuetū fuit vt dicit serui. eas
 res cū mortuis sepelire. quas maxie viuū dilexerāt. vt ostenderēt
 qd̄ ille cure eos secunt̄. quibz viuū afficiebant. Quo vero ligata.
 sit culpa in facie intellectus. vt sp̄ eā videat dānatus. dicit ber.
 5. li. de as. c. 11. Constat ī mortale esse aīam. nec aliqñ absqz vl-
 la memoria viuere. itaqz durāte aīa durat et memoria. sed qua-
 lis sēda flagitiis horrida fatuozibz. vanitate tumida. contemptu
 hispida et neglecta. nec ē affectus siue in celo siue ī terra. q̄ te-
 nebrosa conscientia magis effugere velit minus possit. nō latent
 tenebre vel seipsas. sed vident se que aliud nō vidēt. ligamēto
 hoz pedū succedit ligatio manū. qz licet sp̄ mala velint nō tñ
 adimplere valent que cupiūt. Secundū ligamentū est obsūna-
 ti p̄positi. qz libez arbitrij non p̄t velle bonū. nec manus p̄t
 operari. etiā si volitū esset. Eccl. 9. Quodcumqz p̄t facere manus
 tua instātē operare qz nec opus. nec scīa. nec rō erunt apud in-
 feros. Tertū ligamentū est pene. quā sp̄ cupiūt fugere. et nun-
 q̄ possunt. vñ ber. 5. de as. c. 11. Ineter nū nō obtinebit. qd̄ vult
 et qd̄ nō vult. ieter nū nihilominus sustinebit. digne oīo. vt q̄
 ad nihil afficit vnqz qd̄ deat. ad nihil vnqz qd̄ libeat evadat: li-
 gatis: itaqz: pedibz et maibz: intacta p̄mittit. q̄tenus inuat idē

Sermo

neminē posse redire. Gre. 9. mo. Nequaquā ultra mīa pēntis li-
berat. quos semel in locū penalitō iusticia iudicantē damnat.
S Tercia pēnā tenebrarū adiungit: mitte eū: sic ligatū: in te-
nebras exteriores: ifernales tenebras dicit eē exteriores multi-
pliciter. Primo quidē ad differentiā pene et culpe. culpa em̄ est
interior tenebra sic de reprobo legit. Job. 20. Omnes tenebre ab-
scōditæ sunt in oculis eius. sed pēna tenebrarū ē exterior. exte-
rius videlicet supuēniens. Itē dicunt exteriores tenebre. Quasi
extra naturā mentis exītes. dū p̄p̄iam lucē relinquit. vñ boe.
Deu q̄ p̄ceptū merla p̄fundo. meus ebet. et p̄p̄ia lucē relicta.
tendit in extraneas ire tenebras. Itē exteriores sunt quasi extra
terminū. ille em̄ tenebre p̄petue sunt. Itē exteriores dicunt. qz
extra experiētiā hōim. et extra mīam dei. Neqz em̄ vllus vnqz
simil̄ exptus ē tenebras. Et quasi extra habitū diuine miē esse
vident. Itē exteriores dicunt. quasi extreme tenebre. id ē maxie
extra omnē lucē exītes. Nox em̄ apud nos nō est exterior tene-
brarū. neqz em̄ ē extra omnē lucē quā illustrant sidera. et cui suc-
cedit lux diei. Illas vero tenebras ifernales nulla lux illuminat.
vñ dicit. terra tenebrosa. id ē tenebris plena. vñ illud virgilij
Ibant obscuri sola sub nocte p̄ vmbas. Sed nō videt qz in in-
ferno tanta possit esse obscuritas tenebrarū. sibi em̄ ardet ignis.
sed flāma ignis illuminat. vñ non vident esse exteriores tenebre
Et dicendū iuxta s̄niam beati gre. 9. li. mo. Qz illa vltix flāma
vicioz cremationē habet. sed lucē nō habet. dicente psal. Su-
p̄cedit ignis et nō viderūt solē. qz illos quos gehenne flāma
deuorat. a visione veri lumis tēat. Dicit em̄ idē be. gre. qz ille
ignis damnatis ad solationē nō lucet. sed vt magis torque-
ant. ad aliquid lucet quatenus. s. ex visione mutua āplus cra-
dent. vñ lucē malignāz ibi dicit eē virgī. Quale ē in certā lu-
nā sub lucē maligna. Est iter in siluis. vbi celū addidit vmbra.
T Tercia pēnā dicit eē tristitie: vbi erit fletus: qui a tristitia
origina ē. vñ apd iferos dicit poete. cohitū flūiū ex stigia pa-
lude p̄cedere. s̄x tristitia interpretat. cohitus vero ludus dicit.
vñ vir. Nihil nisi lamenta tua sunt cohitū fluentia. cohitū igi-
tur ex stige nasci ē dānatoz ludū. ex tristitia n̄ ex p̄nā p̄cedere
Zach. 12. Plangent terra familie. familie domus dauid seorsuz. et
mat. 24. Plangent sup se omnes tribo terre. Quarta pēna ē ve-
hement̄ doloris: et stridor dentū: qui causat a d̄rys causis. s̄z
ab acuto. et p̄tratiuo ardore ignis. et causat a frigore ifernali
Nā tartarus h̄m feruū dicitur ē a tremore frigoris. qui est apd
inferos. Job. 24. X̄ dolere nimio transibunt ad aquas niurum

causabit etiā iste stridor a nimia indignatione et furia mentis :
 s̄ dñm . s̄ seip̄os . ⁊ s̄ illata tormēta . Isa . 65 . Ecce serui mei lau-
 dabunt p̄ exultatione . et vos sc̄z dānati lamentabit̄is p̄e do-
 loze cordis et stritione spūs . Gre . 9 . li . mo . Fit ḡ miseris mors
 sine morte . finis sine fine defectus sine defectu . q̄ et mors uiuit
 et finis incipit . et defectus deficere nescit . Et hec cā est stridoris
 dentiu . q̄ sempiternus horroz ibi inhabitat . Quinto ponit pa-
 rabole conclusio . Multi aut̄ sunt vocati : om̄s uidelicet hoies : sed
 pauci sunt electi : qui pauci sunt fideles respectu infideliu . rursum
 ex fidelibz multi uocant̄ ad nupcias . pauci uero electi a deo . Isa
 9 . Multiplicasti gentē . sed nō magnificasti letitiā t̄e .

In festo omniū sanctorū p̄ri . ps̄ ser . lxxii

Idem ihesus turbas ascendit t̄e . Mat . 5 . et lu . 6
 nihil ē patria desiderabilis . sic quidā dixit . Ne-
 scio quō natale solū dulcedine cunctos tenet . et
 memores non sinit eē sui . Et uirgi . Vinat amor
 patrie laudumq̄ imensa cupido . Nobis igit̄ exu-
 libz a patria nostra celesti vñ originē duximus inatus est amor
 illuc redeundi . qui totiens excitat̄ in nob . quotiens laudes ipsi
 us patrie audimus referre . sic dicebat psal . Letatus sum in his
 que dicta t̄e . Et licet singule celebritates sanctorū excitent animi
 hec tñ omniū sanctorū solennitas aim debet vigilantius eleua-
 re in q̄ regis nostri maiestas . mistroz eius nobilitas . cūm nō
 stroz beata societas declarat̄ . de quibz agit̄ in p̄nti euangelio .
 Et q̄ añ omnia optet eū laudare qui ē sanctus sanctorū cūctos
 addidit sanctos . ideo p̄ns euāgelii in tres p̄tes diuidit̄ . Primo
 extollit̄ regis etermi maiestas venerabilis . Secundo describit̄ an-
 gelice creature dignitas honorabilis . ibi . Et accesserunt ad eū .
 Tercio distinguit̄ humane nature merces beatificabilis . ibi . be-
 ati pauperes t̄e . B Circa primū maiestas ipsius qui omniū
 sanctorū regalez obtinet p̄ncipatū . ex sex additionibz declarat̄ .
 nā ex ipso ē salutare refugiu . q̄ ostendit̄ nois p̄prietas . ihesus qui
 saluator uel salutaris interpretat̄ . Secundo circa subiectos gerit̄
 attentū aspectū . uidens turbas . Tercio sic attendit̄ infima qd̄
 tñ sublimē habet ascensū . ascendit̄ in montē . Quarto habet tñ
 quillitatis iudiciū . et cū sedisset . Quinto clare natiuitatis miste-
 riū . ⁊ aperiens os suū . Sexto ueritatis certe magisteriū . docebat
 eos . Circa primū considerandū . q̄ si xps est rex omniū fideliu . sic
 dixit angelus ad uirginē . Regnabit̄ i domo ia . t̄e . De quo eē
 interrogauer̄ magi dicentes . Vbi est qui natus ē rex iudeoz .